

Univerzita Palackého v Olomouci

Právnická fakulta

Martina Kupková

Právo na zlúčenie rodiny v kontexte európskeho azylového práva

Autoreferát

Olomouc 2024

Vymedzenie skúmanej problematiky a vymedzenie cieľov práce

EÚ v ostatných rokoch čelila hneď dvom utečeneckým krízam. V rokoch 2015/2016 prestavovala migračná kríza nečakanú skúšku solidarity členských štátov a jednoty Európskej únie ako supranacionálnej inštitúcie. Na jej vrchole prichádzalo do Európy obrovské množstvo príslušníkov tretích krajín – v roku 2015 takmer 1.4 milióna,¹ v roku 2016 takmer 1.3 milióna.² Medzi týmito sa nachádzali aj **osoby s potrebou medzinárodnej ochrany**,³ ktoré do EÚ utekali z dôvodu obavy o svoj život a zdravie a na území členských štátov sa snažili nájsť svoje útočisko s túžbou začať tu nový, bezpečný život spolu so svojimi rodinami. Tento migračný trend postupom času oslabil,⁴ z časti k tomu prispela aj pandémia koronavírusu, s ktorou v rokoch 2020 a 2021 bojoval celý svet, starý kontinent nevynímajúc.

Napriek tomu, že migračnú krízu na chvíľu vystriedala kríza pandemická a priority členských štátov EÚ sa dočasne zmenili, azylové a migračné otázky sa nevytratili. Druhá veľká skúška pre členské štáty a EÚ v podobe vypuknutia rusko-ukrajinskej vojny v roku 2022,⁵ ktorá pretrváva dodnes je dôkazom toho, že poskytovanie niektorej z foriem medzinárodnej ochrany ako aj otázky zlučovania rodín zostávajú naďalej aktuálne. Ku koncu roka 2023 bolo na území EÚ 4.31 milióna osôb, ktoré nie sú občanmi EÚ s poskytnutou dočasnou ochranou v súvislosti s vojnou na Ukrajine.⁶

Najčastejšími dôvodmi nútenej migrácie je ozbrojený konflikt alebo prenasledovanie z dôvodov pohlavia, rasy, náboženstva, či príslušnosti k určitej sociálnej skupine. Migračné prúdy prichádzajú na územie EÚ v určitých vlnách a pokojnejšie obdobia striedajú obdobia s výraznejšou imigráciou do EÚ. Podľa Eurostatu žilo v roku 2023 na území EÚ 27.3 milióna osôb, ktoré nie sú občanmi EÚ, čo tvorí 6% celkovej populácie EÚ.⁷ Najčastejším dôvodom je realizácia rodinného života, ku koncu roka 2022 tento dôvod uviedlo 35% žiadateľov o pobyt

---

¹EASO, *Annual Report on the Situation of Asylum in the European Union 2015*, European Asylum Support Office: 2016, s. 7, [online]. bfa.gov.at. [cit. 10. júla 2024]. Dostupné na: <https://www.bfa.gov.at/402/files/03_Berichte/EASO-Jahresbericht_2015_EN.pdf>.

²*Ibid*, s. 8.

³Osoby, ktoré spĺňajú materiálne podmienky pre priznanie statusu utečenca, či udelenie doplnkovej ochrany.

⁴V roku 2017 to bolo vyše 186 000, v roku 2020 – v roku vypuknutia pandémie necelých 100 000. Bližšie info: IOM, UN Migration: *Immigration Flow to Europe: Arrivals* [online]. migration.iom.int. [cit. 10. júla 2024]. Dostupné na: <<https://dtm.iom.int/europe/arrivals>>. Migration Flows to Europe – 2017 Overview [online]. reliefweb.int, 7. februára 2018 [cit. 10. júla 2024]. Dostupné na: <<https://reliefweb.int/report/world/migration-flows-europe-2017-overview>>.

⁵Niektorí autori túto krízu označujú ako 2. migračnú krízu.

⁶Eurostat: *Over 4.3 million people under temporary protection* [online]. ec.europa.eu, 8. februára 2024 [cit. 10. júla 2024]. Dostupné na: <<https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/ddn-20240208-1>>.

⁷Tento údaj sa vzťahuje k TCN všeobecne.

v EÚ.⁸ V roku 2022 bolo vydaných viac ako 3.4 milióna povolení na pobyt, pričom žiadosti o udelenie pobytu za účelom zlúčenia rodiny predstavovali 25% nárast oproti predchádzajúcemu roku.⁹ Čo sa žiadostí o medzinárodnú ochranu týka, v roku 2023 bolo podaných 1 129 800, z toho o prvú žiadosť išlo v 1 049 000 prípadoch.¹⁰ Oproti roku 2022 je to nárast o 18% a v porovnaní s „predCOVIDovým“ rokom 2019 dokonca nárast o 62%. Pri pohľade na údaje na vrchole migračnej krízy v rokoch 2015/2016 je to len o 8% menej. Celkovo bolo v roku 2023 vydaných 673 000 prvostupňových rozhodnutí, pričom 53% prípadov tvorilo kladné rozhodnutia. Po pripočítaní ďalších 43 700 konečných rozhodnutí¹¹ (rozhodnutí vydaných na základe odvolania) dôjdeme k záveru, že v roku 2023 bola medzinárodná ochrana udelená v 375 100 prípadoch.¹² Vo všeobecnosti ďalej platí, že na 1 osobu, ktorá prichádza do členského štátu pripadajú približne 3 rodinní príslušníci, ktorí sa k nej na území EÚ následne pripoja.

Rodine ako základnej sociálnej jednotke vo všeobecnosti prislúcha náležitá ochrana. Je to tiež zrejme z počtu medzinárodných dokumentov, ktoré zakotvujú jej ochranu. Dôležitosť rodiny pre osoby, ktoré sa nachádzajú v situácii kedy potrebujú niektorú z foriem medzinárodnej ochrany je umocnená práve situáciou, v ktorej sa nachádzajú. *„Právo na jednotu rodiny je neoddeliteľnou súčasťou všeobecného uznania rodiny ako základnej jednotky spoločnosti, ktorá má právo na ochranu a pomoc. Toto právo je zakotvené ako univerzálne a regionálne ľudské právo (...) pre všetky ľudské bytosti bez ohľadu na ich postavenie. To platí tiež v kontexte utečencov.“*¹³ Potreba ochrany rodinných príslušníkov je dôležitá takisto z toho dôvodu, že ak existuje nebezpečenstvo prenasledovania alebo ohrozenie života členovi rodiny, ktorý sa už nachádza na území EÚ, rovnaká alebo obdobná miera nebezpečenstva sa vzťahuje tiež na jeho rodinných príslušníkov, ktorí zostali v krajine pôvodu, čím sa aj tieto osoby stávajú zraniteľnými a v ohrození. Nie je to však len zraniteľnosť rodinných príslušníkov, ale tiež

---

⁸Údaj sa vzťahuje na situáciu v roku 2022, nakoľko v čase odovzdania práce ešte neboli k dispozícii štatistické údaje za rok 2023. European Commission: *Statistics on migration to Europe* [online]. commission.europa.eu, 11. apríla 2024 [cit. 10. júla 2024]. Dostupné na: <https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-of-life/statistics-migration-europe_en#seeking-asylum-in-europe>.

⁹*Ibid.*

¹⁰Údaje sa vzťahujú ku krajinám EU+, ktoré tvoria členské štáty EÚ spolu s Nórskom a Švajčiarskom a berú do úvahy obe formy medzinárodnej ochrany – azyl, doplnkovú ochranu aj dočasnú ochranu.

¹¹Z toho 5 800 rozhodnutí priznávajúcich status utečenca, 1 700 rozhodnutí udeľujúcich doplnkovú ochranu a 10 400 rozhodnutí priznávajúcich humanitárny status.

¹²152 000 žiadateľom bol priznaný status utečenca, 129 700 žiadateľom bola udelená doplnková ochrana a 75 400 žiadateľov získalo humanitárny status.

¹³Summary Conclusions 9.2: *Family Unity*. Expert Roundtable Organized by the United Nations High Commissioner for Refugees and the Graduate Institute of International Studies, Geneva, Switzerland, 8–9 November 2001, s. 604–608. Dostupné na: <<https://www.unhcr.org/media/refugee-protection-international-law-summary-conclusions-family-unity-9-2>>. Preklad autorkin vlastný.

prospešnosť vo vzťahu k integrácii osoby s udelenou medzinárodnou ochranou (garantom) v hostiteľskej krajine, ktoré opodstatňujú ich pobyt na území členského štátu spolu s garantom.

Zlúčenie rodiny so sebou *a priori* nesie odlúčenie členov rodiny. Právo na zlúčenie rodiny môžeme formulovať ako právo rodinných príslušníkov (a) osoby, ktorá je príslušníkom tretej krajiny oprávnené sa zdržiavať v členskom štáte EÚ (garant) na povolenie vstupu a pobytu v tomto členskom štáte za účelom obnovenia rodinnej jednoty, ktorá bola z nejakého dôvodu narušená. U osôb, ktorým bola udelená medzinárodná ochrana pôjde najčastejšie o situácie, kedy tieto osoby utiekli z krajiny pôvodu pre niektorý z dôvodov uvedených **v Kvalifikačnej smernici** - rasa, náboženstvo, národnosť, politické názory, príslušnosť k určitej sociálnej skupine či vážne bezprávie.¹⁴

Dizertačná práca sa v rámci otázok zlučovania rodín *stricto sensu* zameriava na právnu úpravu **Smernice o práve na zlúčenie rodiny (2003/86)**, ktorá vo svojej Kapitole V upravuje priaznivejšie podmienky pre zlučovanie rodín utečencov (za určitých podmienok tiež osôb s udelenou doplnkovou ochranou). Uvedená Kapitola V predstavuje súbor výnimiek zo všeobecného režimu s tým, že má zohľadňovať zraniteľnosť dotknutých osôb a ich osobitnú situáciu. Jej význam a dopady sú pomerne ďalekosiahle, pretože ide o jedinú nadnárodnú právnu úpravu, ktorá upravuje otázky zlučovania rodín osôb s potrebou medzinárodnej ochrany.

Práca sa optikou ochrany ľudských a základných práv snaží dosiahnuť **výskumný cieľ**, ktorým je poskytnúť odpoveď na otázku aké materiálne a procesné podmienky stanoví Smernica o práve na zlúčenie rodiny ako jediný nadnárodný nástroj regulácie zlučovania rodín pre osoby s potrebou medzinárodnej ochrany, ak sa tieto chcú zlúčiť so svojimi rodinnými príslušníkmi; nakoľko efektívna je skúmaná Smernica o práve na zlúčenie rodiny vo vzťahu k ochrane práv osôb s potrebou medzinárodnej ochrany a či skúmané podmienky slúžia účelu zlúčenia rodiny. Za týmto účelom práca využíva klasické **výskumné metódy** akými sú najmä analýza, komparácia a syntéza.

Za týmto účelom práca okrem kritickej analýzy Kapitoly V komparuje podmienky v nej stanovené so všeobecným režimom aplikovateľným na príslušníkov tretích krajín *tout court* (príslušníkov tretích krajín vo všeobecnosti) – od „povinného“ okruhu rodinných príslušníkov, v prípade ktorých má členský štát povinnosť povoliť zlúčenie rodiny (ak sú splnené ďalšie podmienky) až po dodatočné podmienky integrácie, ubytovania, zdravotného poistenia či

---

¹⁴Čl. 2 písm. d), f) Kvalifikačnej smernice

finančných prostriedkov a dôvodov odmietnuť zlúčenie rodiny, ak je ohrozený verejný poriadok, bezpečnosť štátu či verejné zdravie.

V rámci skúmania podmienok práca analyzuje a komparuje tiež judikatúru SD EÚ (skutkové aj právne okolnosti prípadov), ktorá tvorí práve s ohľadom na systém právnej úpravy pravidlo-výnimka veľmi cenný zdroj výkladu ustanovení Smernice o práve na zlúčenie rodiny (všeobecného režimu aj Kapitoly V) a prispieva k lepšiemu pochopeniu právneho rámca priaznivejších ustanovení aplikovateľných na osoby s potrebou medzinárodnej ochrany. Vo výsledku sa práca snaží za pomoci syntézy formulovať závery spojené s podmienkami uplatniteľnými na osoby s potrebou medzinárodnej ochrany a zhodnotiť, či tieto podmienky predstavujú dostatočnú právnu ochranu s ohľadom na situáciu, v ktorej sa tieto osoby nachádzajú alebo či má Smernica výrazné deficity.

Normatívnym cieľom práce je prednesenie návrhov *de lege ferenda*, ktorých cieľom je zefektívniť ochranu práv zraniteľných osôb. Pri formulácii týchto návrhov boli cennými zdrojmi okrem vyššie spomenutej judikatúry Súdneho dvora EÚ tiež správy Komisie vydané k Smernici o práve na zlúčenie rodiny, štúdie *European Migration Network* (EMN), či všeobecné komentáre Výrobu OSN pre práva dieťaťa. Práca uvádza tiež príklady dobrej praxe niektorých členských štátov, s ktorými sa autorka počas výskumu stretla.

Obsah dizertačnej práce

Práca je rozdelená do šiestich kapitol. Vzhľadom na to, že táto oblasť príst'ahovaleckej politiky EÚ je značne ovplyvnená medzinárodným právom a tiež skutočnosť, že pojmy azyl a utečenectvo sa často používajú zameniteľne, práca v **prvej kapitole** rozoberá inštitút utečenectva, jeho pojmové znaky a porovnáva pojmy azylu a utečenectva z pohľadu medzinárodného práva. Následne práca za použitia historickej metódy analyzuje a skúma primárne právo EÚ s cieľom zistiť ako sa do práva pôvodne ekonomicky zameranej entity dostali ľudsko-právne otázky akými sú inštitút utečenectva/azylu a ochrana rodiny. Pri hľadaní odpovede na túto otázku práca komparuje primárne právo EÚ v jednotlivých etapách vývoja európskej integrácie s cieľom nájsť právny základ pre sekundárnu legislatívu práva EÚ v tejto oblasti.

Druhá kapitola sa venuje vymedzeniu práva na zlúčenie rodiny *stricto sensu*. Porovnáva pritom pojmy príbuzné právu na zlúčenie rodiny obsiahnuté v medzinárodnom práve a práve EÚ. Kapitola tiež vymedzuje vzťah práva na zlúčenie rodiny a ľudského/základného práva na rešpektovanie rodinného života v zmysle EDĽP a Charty EÚ, vzťah ESĽP a SD EÚ a vzájomné ovplyvňovanie judikatúry týchto súdov. Druhá polovica kapitoly sa venuje právu na zlúčenie rodiny v zmysle Smernice o práve na zlúčenie rodiny. Historické súvislosti pri prijímaní Smernice o práve na zlúčenie rodiny ovplyvnili jej konečnú podobu a prispeli k jej „patchworkovému“ charakteru. Následne kapitola definuje právo na zlúčenie rodiny v zmysle FRD a vymedzuje cieľ právnej úpravy ako aj jej postavenie v rámci sekundárnej legislatívy EÚ.

Tretia kapitola je venovaná podmienkam *ratione personae* Smernice o práve na zlúčenie rodiny. Kapitola skúma jej osobnú pôsobnosť ako vo vzťahu ku garantovi (osoby, od ktorej sa zlúčenie rodiny odvíja), tak k jeho rodinným príslušníkom. Veľká časť kapitoly je venovaná osobám s udelenou doplnkovou ochranou, pretože regulácia zlučovania rodín požívateľov doplnkovej ochrany ako jedinej kategórie osôb s potrebou medzinárodnej ochrany na úrovni európskeho *acquis* chýba.

Fakultatívnym podmienkam, ktorými môžu členské štáty podmieniť zlúčenie rodiny osôb s medzinárodnou ochranou sa venuje **kapitola štvrtá**. Na úvod kapitola vyjasňuje vzťah medzi Kapitoulou V a všeobecným režimom FRD, následne sú analyzované podmienky na strane garanta a na strane rodinných príslušníkov, ktorí usilujú o zlúčenie.

Piata kapitola sa na rozdiel od predchádzajúcich materiálnych podmienok venuje procesným ustanoveniam stanoveným Smernicou o práve na zlúčenie rodiny. Venuje sa

osobám, ktoré môžu podať žiadosť o zlúčenie rodiny, poplatkovým povinnostiam a podmienkam, ktoré sa uplatnia na rozhodovanie o žiadosti o zlúčenie rodiny. Významnú rolu pri rozhodovaní o žiadosti zohrávajú horizontálne zásady – zásada individuálneho posúdenia a zásada najlepších záujmov dieťaťa. Prvá zásada je súčasťou kapitoly piatej, zatiaľ čo zásade najlepších záujmov dieťaťa je venovaná osobitná pozornosť v samostatnej kapitole.

Deti predstavujú totiž obzvlášť zraniteľnú časť osôb s potrebou medzinárodnej ochrany, a preto je im venovaná samostatná kapitola práce. Ich závislosť na rodičoch, resp. iných osobách, ktoré sa o tieto starajú ako aj ich emočná a mentálna nezrelosť spôsobujú, že znášajú stresujúce situácie v krajine pôvodu a/alebo počas úteku omnoho ťažšie. Je preto pre tieto osoby nesmierne dôležité mať po usadení sa v „bezpečnom prístave“ pri sebe rodinných príslušníkov, aby sa s traumatizujúcimi okolnosťami ľahšie vysporiadali. V roku 2022 2 z 3 žiadateľov o medzinárodnú ochranu boli osoby mladšie 18 rokov, pričom 42 000 žiadostí bolo podaných maloletými bez sprievodu.

Šiesta kapitola je preto venovaná aplikácii zásady najlepších záujmov dieťaťa pri zlučovaní maloletých osôb s potrebou medzinárodnej ochrany.¹⁵ FRD ako aj vysvetlivky k čl. 24 Charty EÚ odkazujú na Dohovor o právach dieťaťa. Vzhľadom na jeho dôležitosť sa preto časť tejto kapitoly venuje analýze zásady najlepších záujmov dieťaťa a jej výkladu v zmysle všeobecných komentárov Výboru pre práva dieťaťa OSN. Následne kapitola analyticky skúma ako judikatúra SD EÚ aplikuje túto zásadu v prípadoch zlučovania rodín, ktorých členmi sú maloleté deti. Komparuje tiež podmienky aplikovateľné na maloletého, ktorý je v postavení tzv. garanta (osoby, od ktorej sa zlučovanie odvíja) a maloletého ako rodinného príslušníka.

Kapitola siedma je venovaná právam, ktoré rodinní príslušníci majú po povolení zlúčenia rodiny na území členského štátu. Dôležitým aspektom života po zlúčení osôb s potrebou medzinárodnej ochrany je integrácia, ktorá je pre začlenenie týchto osôb do hostiteľskej spoločnosti kľúčová, preto jej je venovaná v rámci kapitoly zvýšená pozornosť.

Obsah práce

Zoznam skratiek	Chyba! Záložka není definována.
Úvod	Chyba! Záložka není definována.
Vymedzenie skúmanej problematiky	Chyba! Záložka není definována.
Ciele a štruktúra práce, výskumné metódy.....	Chyba! Záložka není definována.
Výskumné otázky a hypotézy.....	Chyba! Záložka není definována.

---

¹⁵Ku dňu odovzdania práce neboli k dispozícii štatistické údaje za rok 2023. European Union Agency for Asylum: *Asylum in Europe in 2022: A Year in Review* [online]. euaa.europa.eu [cit. 10. júla 2024]. Dostupné na: <<https://euaa.europa.eu/asylum-europe-2022-year-review>>.

- Súčasn $\acute{e}$ spracovanie t $\acute{e}$ my v odbornej literat $\acute{u}$ re ..... **Chyba! Z $\acute{a}$ lo $\acute{z}$ ka nen $\acute{i}$ definov $\acute{a}$ na.**
- Terminologick $\acute{e}$ pozn $\acute{a}$ mky ..... **Chyba! Z $\acute{a}$ lo $\acute{z}$ ka nen $\acute{i}$ definov $\acute{a}$ na.**
1. Historick $\acute{y}$ v $\acute{y}$ voj in $\acute{s}$ t $\acute{i}$ t $\acute{u}$ tov azylu a ute $\acute{c}$ enectva v medzin $\acute{a}$ rodnom pr $\acute{a}$ ve a pr $\acute{a}$ ve E $\acute{U}$ **Chyba! Z $\acute{a}$ lo $\acute{z}$ ka nen $\acute{i}$ definov $\acute{a}$ na.**
- 1.1 Kompar $\acute{a}$ cia pojmov – azyl v. ute $\acute{c}$ enectvo v medzin $\acute{a}$ rodnom pr $\acute{a}$ ve ..... **Chyba! Z $\acute{a}$ lo $\acute{z}$ ka nen $\acute{i}$ definov $\acute{a}$ na.**
- 1.1.1 In $\acute{s}$ t $\acute{i}$ t $\acute{u}$ t azylu, jeho hist $\acute{o}$ ria a vymedzenie pojmu ..... **Chyba! Z $\acute{a}$ lo $\acute{z}$ ka nen $\acute{i}$ definov $\acute{a}$ na.**
- 1.1.2 In $\acute{s}$ t $\acute{i}$ t $\acute{u}$ t ute $\acute{c}$ enectva, jeho hist $\acute{o}$ ria a vymedzenie pojmu... **Chyba! Z $\acute{a}$ lo $\acute{z}$ ka nen $\acute{i}$ definov $\acute{a}$ na.**
- 1.2 Terminol $\acute{o}$ gia v medzin $\acute{a}$ rodn $\acute{y}$ ch a eur $\acute{o}$ p $\acute{s}$ kych n $\acute{a}$ strojoch ochrany ..... **Chyba! Z $\acute{a}$ lo $\acute{z}$ ka nen $\acute{i}$ definov $\acute{a}$ na.**
- 1.3 Od Eur $\acute{o}$ p $\acute{s}$ kych „ekonomick $\acute{y}$ ch“ spolo $\acute{c}$ enstiev k Eur $\acute{o}$ p $\acute{s}$ kej $\acute{u}$ nii ako ochrankyni z $\acute{a}$ k $\acute{r}$ adn $\acute{e}$ ho pr $\acute{a}$ va – pr $\acute{a}$ va na azyl..... **Chyba! Z $\acute{a}$ lo $\acute{z}$ ka nen $\acute{i}$ definov $\acute{a}$ na.**
- 1.3.1 Maastricht (1992/1993) ..... **Chyba! Z $\acute{a}$ lo $\acute{z}$ ka nen $\acute{i}$ definov $\acute{a}$ na.**
- 1.3.2 Amsterdamsk $\acute{a}$ „revol $\acute{u}$ cia“ (1997/1999)..... **Chyba! Z $\acute{a}$ lo $\acute{z}$ ka nen $\acute{i}$ definov $\acute{a}$ na.**
- 1.3.3 Lisabonsk $\acute{a}$ zmluva (2007/2009) ..... **Chyba! Z $\acute{a}$ lo $\acute{z}$ ka nen $\acute{i}$ definov $\acute{a}$ na.**
- 1.3.4 Nov $\acute{y}$ pakt o azyle a migr $\acute{a}$ cii..... **Chyba! Z $\acute{a}$ lo $\acute{z}$ ka nen $\acute{i}$ definov $\acute{a}$ na.**
- 1.4 Diel $\acute{c}$ ie zhrnutie ku kapitole 1..... **Chyba! Z $\acute{a}$ lo $\acute{z}$ ka nen $\acute{i}$ definov $\acute{a}$ na.**
2. Pr $\acute{a}$ vo na zl $\acute{u}$ cenie rodiny *stricto sensu* ..... **Chyba! Z $\acute{a}$ lo $\acute{z}$ ka nen $\acute{i}$ definov $\acute{a}$ na.**
- 2.1 Pr $\acute{a}$ vo na zl $\acute{u}$ cenie rodiny – vymedzenie pojmu v intenci $\acute{a}$ ch medzin $\acute{a}$ rodn $\acute{e}$ ho pr $\acute{a}$ va a pr $\acute{a}$ va E $\acute{U}$ ..... **Chyba! Z $\acute{a}$ lo $\acute{z}$ ka nen $\acute{i}$ definov $\acute{a}$ na.**
- 2.2 Vz $\acute{t}$ ah pr $\acute{a}$ va na zl $\acute{u}$ cenie rodiny k pr $\acute{a}$ vu na rodinn $\acute{y}$ $\acute{z}$ ivot a ostatn $\acute{y}$ m l $\acute{u}$ ds $\acute{k}$ ym/z $\acute{a}$ k $\acute{r}$ adn $\acute{y}$ m pr $\acute{a}$ vam ..... **Chyba! Z $\acute{a}$ lo $\acute{z}$ ka nen $\acute{i}$ definov $\acute{a}$ na.**
- 2.2.1 Pr $\acute{a}$ vo na rodinn $\acute{y}$ $\acute{z}$ ivot a ochrana jednoty rodiny ..... **Chyba! Z $\acute{a}$ lo $\acute{z}$ ka nen $\acute{i}$ definov $\acute{a}$ na.**
- 2.2.2 Je pr $\acute{a}$ vo na zl $\acute{u}$ cenie rodiny nedielnou s $\acute{u}$ $\acute{c}$ as $\acute{o}$ u pr $\acute{a}$ va na re $\acute{s}$ pektovanie rodinn $\acute{e}$ ho $\acute{z}$ ivota v zmysle $\acute{c}$ l. 8 Eur $\acute{o}$ p $\acute{s}$ keho dohovoru o l $\acute{u}$ ds $\acute{k}$ ych pr $\acute{a}$ vach? ..... **Chyba! Z $\acute{a}$ lo $\acute{z}$ ka nen $\acute{i}$ definov $\acute{a}$ na.**
- 2.2.3 Pr $\acute{a}$ vo na rodinn $\acute{y}$ $\acute{z}$ ivot v zmysle Charty z $\acute{a}$ k $\acute{r}$ adn $\acute{y}$ ch pr $\acute{a}$ v E $\acute{U}$ a vz $\acute{t}$ ah dvoch eur $\acute{o}$ p $\acute{s}$ kych s $\acute{u}$ do $\acute{v}$ ..... **Chyba! Z $\acute{a}$ lo $\acute{z}$ ka nen $\acute{i}$ definov $\acute{a}$ na.**
- 2.3 Smernica o pr $\acute{a}$ ve na zl $\acute{u}$ cenie rodiny – v $\acute{s}$ eobecn $\acute{a}$ charakteristika..... **Chyba! Z $\acute{a}$ lo $\acute{z}$ ka nen $\acute{i}$ definov $\acute{a}$ na.**
- 2.3.1 $\acute{S}$ trukt $\acute{u}$ ra Smernice o pr $\acute{a}$ ve na zl $\acute{u}$ cenie rodiny..... **Chyba! Z $\acute{a}$ lo $\acute{z}$ ka nen $\acute{i}$ definov $\acute{a}$ na.**
- 2.3.2 Obsah pr $\acute{a}$ va na zl $\acute{u}$ cenie rodiny v zmysle Smernice o pr $\acute{a}$ ve na zl $\acute{u}$ cenie rodiny ..... **Chyba! Z $\acute{a}$ lo $\acute{z}$ ka nen $\acute{i}$ definov $\acute{a}$ na.**
- 2.3.3 Cieľ Smernice o pr $\acute{a}$ ve na zl $\acute{u}$ cenie rodiny ..... **Chyba! Z $\acute{a}$ lo $\acute{z}$ ka nen $\acute{i}$ definov $\acute{a}$ na.**
- 2.3.4 Je Smernica o pr $\acute{a}$ ve na zl $\acute{u}$ cenie rodiny *lex generalis* $\acute{c}$ i jedin $\acute{y}$ n $\acute{a}$ stroj ochrany pr $\acute{a}$ va na zl $\acute{u}$ cenie rodiny os $\acute{o}$ b s potrebou medzin $\acute{a}$ rodnej ochrany?..... **Chyba! Z $\acute{a}$ lo $\acute{z}$ ka nen $\acute{i}$ definov $\acute{a}$ na.**
- 2.4 Diel $\acute{c}$ ie zhrnutie ku kapitole 2..... **Chyba! Z $\acute{a}$ lo $\acute{z}$ ka nen $\acute{i}$ definov $\acute{a}$ na.**
3. Smernica o pr $\acute{a}$ ve na zl $\acute{u}$ cenie rodiny: *ratione personae* . **Chyba! Z $\acute{a}$ lo $\acute{z}$ ka nen $\acute{i}$ definov $\acute{a}$ na.**
- 3.1 Garant v $\acute{s}$ eobecne ..... **Chyba! Z $\acute{a}$ lo $\acute{z}$ ka nen $\acute{i}$ definov $\acute{a}$ na.**
- 3.1.1 Pr $\acute{i}$ slu $\acute{s}$ nik tretej krajiny..... **Chyba! Z $\acute{a}$ lo $\acute{z}$ ka nen $\acute{i}$ definov $\acute{a}$ na.**

- 3.1.2 Osoba bez štátnej príslušnosti ..... **Chyba! Záložka není definována.**
- 3.2 Garant ako osoba s potrebou medzinárodnej ochrany ..... **Chyba! Záložka není definována.**
- 3.2.1 Utečenec ..... **Chyba! Záložka není definována.**
- 3.2.2 Osoba s udelenou doplnkovou ochranou ..... **Chyba! Záložka není definována.**
- 3.2.3 Osoba s priznanou dočasnou ochranou ..... **Chyba! Záložka není definována.**
- 3.3 Podmienky kladené na pobyt garanta ..... **Chyba! Záložka není definována.**
- 3.4 Rodinní príslušníci ..... **Chyba! Záložka není definována.**
- 3.4.1 Okamih vzniku rodinného vzťahu ..... **Chyba! Záložka není definována.**
- 3.4.2 „Povinný okruh“ rodinných príslušníkov ..... **Chyba! Záložka není definována.**
- 3.4.3 „Voliteľný okruh“ rodinných príslušníkov ..... **Chyba! Záložka není definována.**
- 3.5 Dielčie zhrnutie ku kapitole 3. .... **Chyba! Záložka není definována.**
4. Dodatočné podmienky vo fakultatívnych ustanoveniach Smernice o práve na zlúčenie rodiny ..... **Chyba! Záložka není definována.**
- 4.1 Dodatočné podmienky na strane garanta – utečenca ..... **Chyba! Záložka není definována.**
- 4.1.1 Ubytovanie ..... **Chyba! Záložka není definována.**
- 4.1.2 Zdravotné poistenie ..... **Chyba! Záložka není definována.**
- 4.1.3 Trvalý a pravidelný príjem ..... **Chyba! Záložka není definována.**
- 4.2 Podmienky na strane rodinného príslušníka ..... **Chyba! Záložka není definována.**
- 4.2.1 Integrované opatrenia ..... **Chyba! Záložka není definována.**
- 4.2.2 Výhrady verejného poriadku, bezpečnosti štátu a verejného zdravia.... **Chyba! Záložka není definována.**
- 4.3 Dielčie zhrnutie ku kapitole 4. .... **Chyba! Záložka není definována.**
5. Procesné podmienky stanovené Smernicou o práve na zlúčenie rodiny na konania týkajúce sa zlúčenia rodiny ..... **Chyba! Záložka není definována.**
- 5.1 Podanie žiadosti – žiadateľ a forma podania ..... **Chyba! Záložka není definována.**
- 5.2 Poplatky za podanie žiadosti ..... **Chyba! Záložka není definována.**
- 5.3 Dokazovanie ..... **Chyba! Záložka není definována.**
- 5.4 Horizontálne zásady aplikovateľné pri posúdení žiadosti o zlúčenie rodiny **Chyba! Záložka není definována.**
- 5.5 Lehota pre posúdenie žiadosti a následky jej nedodržania ..... **Chyba! Záložka není definována.**
- 5.6 Rozhodnutie o žiadosti a opravný prostriedok proti nemu ..... **Chyba! Záložka není definována.**
- 5.6.1 Rozhodnutie podmienené skutočným rodinným vzťahom ..... **Chyba! Záložka není definována.**
- 5.6.2 Právna námietka ..... **Chyba! Záložka není definována.**
- 5.7 Dielčie zhrnutie ku kapitole 5. .... **Chyba! Záložka není definována.**
6. Zásada najlepších záujmov dieťaťa a jej aplikácia pri zlučovaní rodín garanta – utečenca v zmysle Smernice o práve na zlúčenie rodiny ..... **Chyba! Záložka není definována.**
- 6.1 Dohovor o právach dieťaťa a zásada najlepších záujmov dieťaťa ..... **Chyba! Záložka není definována.**

6.1.1 Adresáti a beneficiári zväzku, povaha činnosti.....	Chyba! Záložka není definována.
6.1.2 Adaptabilita a horizontalita zväzku	Chyba! Záložka není definována.
6.1.3 Najlepšie záujmy dieťaťa sú prvoradým hľadiskom	Chyba! Záložka není definována.
6.2 Vzťah Dohovoru o právach dieťaťa a Charty základných práv EÚ	Chyba! Záložka není definována.
6.3 Zásada najlepších záujmov dieťaťa a jej aplikácia Súdny dvorom EÚ vo veciach zlučovania rodín v utečeneckom kontexte.....	Chyba! Záložka není definována.
6.3.1 Prekročenie lehoty a jej vplyv na aplikáciu privilegovaného režimu – rozhodnutie vo veci <i>K, B proti Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie</i>	Chyba! Záložka není definována.
6.3.2 Dátum rozhodný pre posúdenie veku dieťaťa vo vzťahu k aplikácii privilegovaného režimu	Chyba! Záložka není definována.
6.4 Dielčie zhrnutie ku kapitole 6.....	Chyba! Záložka není definována.
7. „Zlúčili sme sa – a čo teraz?“	Chyba! Záložka není definována.
7.1 Povolenie na pobyt rodinného príslušníka za účelom zlúčenia rodiny.....	Chyba! Záložka není definována.
7.1.1 Dĺžka povolenia na pobyt a jeho povaha.....	Chyba! Záložka není definována.
7.2 Efektívny účinok Smernice o práve na zlúčenie rodiny	Chyba! Záložka není definována.
7.2.1 Integrácia	Chyba! Záložka není definována.
7.2.2 Právny základ pre integráciu v primárnom práve EÚ	Chyba! Záložka není definována.
7.2.3 Práva rodinných príslušníkov po zlúčení rodiny v zmysle Smernice o práve na zlúčenie rodiny	Chyba! Záložka není definována.
7.3 Samostatný pobyt rodinného príslušníka.....	Chyba! Záložka není definována.
7.3.1 Podmienky samostatného pobytu	Chyba! Záložka není definována.
7.4 Dielčie zhrnutie ku kapitole 7.....	Chyba! Záložka není definována.
Záver.....	Chyba! Záložka není definována.
Bibliografia.....	Chyba! Záložka není definována.
Anotácia	Chyba! Záložka není definována.
Kľúčové slová	Chyba! Záložka není definována.
Abstract	17
Key words	Chyba! Záložka není definována.

Zhrnutie výsledkov dizertačnej práce

Odpoveď na prvú časť výskumnej otázky – aké materiálne a procesné podmienky stanoví Smernica o práva na zlúčenie rodiny môžeme sumarizovať nasledovne. Na prvý pohľad Kapitola V pôsobí, že poskytuje štedrú ochranu a značne priaznivejšie podmienky pre zlúčenie rodiny utečenca. Je vylúčené podmienenie zlúčenia rodiny podmienkami ubytovania, príjmu, zdravotného poistenia, či integračných podmienok. Pri hlbšom skúmaní však zistíme, že aj napriek osobitnej situácii, v ktorej sa tieto osoby nachádzajú majú členské štáty možnosť využiť voliteľné ustanovenia a obmedziť tak aplikáciu priaznivejších ustanovení na tieto osoby. V rámci voľného uváženia môžu členské štáty obmedziť aplikáciu priaznivejších ustanovení na rodinné vzťahy, ktorých vznik predchádza príchodu garanta na územie EÚ, či podmieniť aplikáciu ustanovení Kapitoly V lehotou 3 mesiacov od priznania statusu utečenca.

Autorka práce je toho názoru, že ochrana práva na zlúčenie rodiny osôb s potrebou medzinárodnej ochrany v zmysle Kapitoly V Smernice o práve na zlúčenie rodiny je dostatočná len v obmedzenom množstve prípadov a súvisí s takmer ideálnymi podmienkami, v ktorých sa dotknuté osoby ocitnú. Podmienky zlúčenia rodiny, tak ako sú stanovené v Kapitole V Smernice o práve na zlúčenie rodiny sú dostatočné iba v prípadoch, že ide o nukleárnu rodinu, ktorej členmi sú manželskí partneri a maloleté deti, sú spolu navzájom v kontakte, majú dostatočné dôkazy o svojom rodinnom vzťahu a žiadosť o zlúčenie rodiny podajú v lehote 3 mesiacov od priznania statusu utečenca.

Úplne prvým deficitom právnej úpravy Kapitoly V je skutočnosť, že z jej aplikačného rámca sú vylúčené osoby s udelenou doplnkovou ochranou. Tieto osoby, rovnako ako utečenci čelia traumatizujúcim zážitkom a prítomnosť najbližších rodinných príslušníkov by veľkou mierou prispela k vyrovnaniu sa s týmito skúsenosťami ako aj k integrácii do hostiteľskej spoločnosti. Obe skupiny osôb (utečencov aj osôb s udelenou doplnkovou ochranou) spája jeden menovateľ a tým je, že rodinný život nemôžu vykonávať v krajine pôvodu. Práve táto skutočnosť by mala byť rozhodujúca pri odpovedi na otázku, či je potrebné týmto osobám poskytnúť zvýšenú ochranu. Nehovoriac o tom, že tak ako maloletý bez sprievodu v zmysle čl. 2 písm. f) Smernice o práve na zlúčenie rodiny, tak aj maloleté dieťa, ktorému bola udelená doplnková ochrana napríklad v dôvodu vypuknutia vojnového konfliktu sa môže ocitnúť samo v členskom štáte a potrebovať tu rodinné zázemie. Na tieto osoby Smernica o práve na zlúčenie rodiny vôbec nemyslí.

Argumentácia, že u doplnkovej ochrany sa predpokladá kratšie trvanie podľa autorky práce nie je dostatočným ospravedlnením toho, že tieto osoby nemajú žiadnu ochranu na úrovni

európskeho *acquis*. Právna úprava predsa už dnes počíta s odlišnými dĺžkami pobytu u týchto dvoch skupín osôb s potrebou medzinárodnej ochrany. Keď si k tomu pridáme odvodenosť pobytu rodinného príslušníka, ktorá je pri zlúčení rodiny v zmysle Smernice o práve na zlúčenie rodiny charakteristická a tiež skutočnosť, že dĺžka pobytu v zásade neprekročí dĺžku pobytu garanta, autorka je toho názoru, že tieto podmienky sú dostatočné na to, aby splnili cieľ, ktorým je poskytnúť ochranu len na dobu nevyhnutnú.

Smernica o práve na zlúčenie rodiny je pritom jediným nadnárodným nástrojom, ktorý zlúčenie rodiny reguluje a zároveň na niekoľko inštrumentov sekundárnej legislatívy odkazuje a počíta s ním. Má preto veľký potenciál poskytnúť ochranu osobám s udelenou medzinárodnou ochranou a ich najbližším rodinným príslušníkom. Z praxe členských štátov vidíme, že túto medzeru v právnej úprave využili v čase utečeneckej krízy 2015/2016 (udelením doplnkovej ochrany namiesto statusu utečenca a následné zavedenie čakacej doby, počas ktorej nemôže dôjsť k zlúčeniu rodiny). Dôvod prečo tak urobili bol zrejmý – snažili sa „pomôcť si“ ako v tom čase najlepšie vedeli. Je pravdou, že CEAS má svoje nedostatky, ktoré v rokoch 2015/2016 zapríčinili vysoký príliv príslušníkov tretích krajín na územie EÚ. Tie sa však snažia v súčasnosti prijímaný nový legislatívny balíček odstrániť. Aj zo strany odbornej verejnosti počuť názory, že by táto skupina osôb mala byť naďalej vylúčená z osobného rozsahu Smernice o práve na zlúčenie rodiny. A to najmä preto, aby sa zabránilo veľkému prílivu rodinných príslušníkov. Pravda je však taká, že 24 z 27 členských štátov EÚ (dokonca aj Dánsko a Írsko, ktoré nie sú Smernicou viazané) dnes umožňujú zlúčenie rodiny osôb s doplnkovou ochranou. Z toho vyplýva, že vôľa umožniť zlúčenie tejto skupine zraniteľných osôb zo strany členských štátov by v tomto ohľade bola. Keďže je takáto prax takmer vo všetkých členských štátoch už dnes zavedená, nemalo by začlenenie tejto skupiny osôb s potrebou medzinárodnej ochrany mať za následok neprimeraný prísun rodinných príslušníkov. Právna úprava zlúčenia týchto na úrovni EÚ by však poskytla väčšie istoty vo vzťahu k týmto osobám a harmonizovala národné praktiky.

Čo sa však „povinného okruhu“ rodinných príslušníkov týka, Kapitole V chýba určitá flexibilita, ktorá je v utečeneckom kontexte viac než potrebná. Vo vzťahu k maloletým deťom je potrebné zakotviť do výpočtu rodinných príslušníkov, v prípade ktorých majú členské štáty povinnosť povoliť zlúčenie rodiny osoby, s ktorými je spojený určitý stupeň závislosti. Nemusí pritom ísť len o osoby, na ktorých je závislé maloleté dieťa, ale tiež závislosť rodinného príslušníka na garantovi. Koncept rodiny v Smernici o práve na zlúčenie rodiny je reflexiou európskeho chápania rodiny. Rodiny, ktorej členmi sú deti a ich biologickí či adoptívni rodičia. Nereflektuje však ponímanie rodiny, ktorá môže byť typická pre tretie krajiny, ktorých koncept

rodiny je vzdialeným od toho európskeho. Typickým príkladom je inštitút *kafalah*, ktorý je charakteristický pre moslimské krajiny. Pre moslimov je prevzatie starostlivosti o dieťa v núdzi, ktoré nemá rodičov alebo sa títo o neho nemôžu postarať morálnou povinnosťou.

Prípadné prepracovanie Kapitoly V samozrejme nemá byť „bez-limitnou“ ochranou širokého okruhu osôb spôsobujúcou masívne vlny prílivu širšej rodiny garanta. Má však poskytovať ochranu v prípade potreby. Ak dieťa z nejakého dôvodu nemôže byť v rodičovskej starostlivosti a iná dospelá osoba je jedinou osobou, ktorá sa môže o dieťa postarať, potreba ochrany je určite na mieste, a preto by členské štáty mali mať rovnakú povinnosť povoliť zlúčenie rodiny podobne ako je to u rodiny nukleárnej. Nepostačuje spoliehať sa na to, že členské štáty využijú fakultatívne ustanovenie Smernice o práve na zlúčenie rodiny.

Ďalším výrazným deficitom je nezahrnutie súrodencov do „povinného okruhu“ rodinným príslušníkov. V zmysle terajšieho znenia Smernice právna úprava nepočíta so zlúčením rodiny, ktorej garantom je maloletá osoba a od tejto sa odvíja zlúčenie rodiny. Dochádza tak k rozdeleniu súrodencov, ktorí takisto tvoria súčasť užšej rodiny. O tom svedčí tiež prípad, ktorý sa dostal pred SD EÚ v rámci konania o prejudiciálnej otázke vo veci *CR, GF, TY proti Landeshauptmann von Wien*.

Zakotvenie „záchranného“ ustanovenia, ktoré by do „povinného okruhu“ rodinných príslušníkov zahrnulo tiež rodinné vzťahy, v ktorom by zohrávali rozhodujúcu úlohu závislosť a skutočnosť, že o maloleté dieťa/dospelú osobu sa nemá kto postarať (čiže splnenie podmienky subsidiarity) by poskytovalo potrebnú mieru flexibility, ktorá by reflektovala kultúrne aj právne odlišnosti európskeho a „mimo-európskeho“ chápania užšej rodiny.

Autorka práce sa stotožňuje s názorom SD EÚ ako aj normotvorcom EÚ, že členské štáty majú mať možnosť obmedziť aplikáciu priaznivejších ustanovení časovým ohraničením. Je predsa cieľom prinútiť odlúčených členov rodiny usilovať o zlúčenie v čo možno najkratšom čase. Koniec koncov ak chceme od príslušných orgánov, aby rozhodli v čo možno najkratšom čase, pretože chceme skrátiť odlúčenie členov rodiny, tak by takáto povinnosť mala byť recipročne aplikovaná aj na podanie žiadosti v privilegovanom režime. SD EÚ vo veci *K, B proti Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie* uvádza, že podmienky ubytovania, dostatočného príjmu či zdravotného poistenia nie sú samy o sebe znemožnením práva na zlúčenie rodiny, pokiaľ existuje iný systém (všeobecný režim), v rámci ktorého môžu tieto osoby požiadať o zlúčenie rodiny. S tým môžeme súhlasiť, no len do určitej miery. A tou je dĺžka tejto lehoty s ohľadom na osobitnú situáciu, v ktorej sa utečenci nachádzajú. Príliš krátka lehota totiž môže zlúčenie rodiny paradoxne predĺžiť (ak bude z dôvodu jej nedodržania aplikovaný všeobecný režim). Časové obdobie 3 mesiacov je skutočne krátke obdobie na to,

aby sa osoby v novej krajine zorientovali, prípadne obnovili kontakt s rodinnými príslušníkmi, ktorí zostali v krajine pôvodu. V utečeneckom kontexte ide častokrát o život ohrozujúce situácie, kedy rodinní príslušníci môžu zostať v izolácii s účelom ochrániť sa. I keď Súdny dvor uvádza, že prekročenie lehoty môže byť ospravedlnené objektívnymi dôvodmi a o podmienkach, za ktorých môže dôjsť k zlúčeniu rodiny majú byť dotknuté osoby informované, stále je dôkazné bremeno na strane garanta alebo rodinných príslušníkov, ktoré musia uniesť. Zároveň to vnáša do takýchto situácií určitý stupeň právnej neistoty, či príslušný orgán rozhodujúci vo veci zlúčenia rodiny bude dôvody poskytnuté dotknutými osobami považovať za dostačujúce a objektívne ospravedlniteľné. Takýto postup nie je v súlade s právnou istotou. Predĺženie lehoty na 6 mesiacov, ideálne na 1 rok a súčasné zakotvenie možnosti ospravedlniť zmeškanie lehoty z objektívnych dôvodov do Kapitoly V by zvýšilo právnu ochranu zraniteľných osôb. Zároveň sa tak eliminujú situácie, kedy sa pre zmeškanie lehoty 3 mesiacov rodinní príslušníci pokúsia vstúpiť na územie EÚ nelegálnym spôsobom.

Poskytnutie zvýšenej ochrany utečencom a osobám s doplnkovou ochranou má mať svoje hranice. Týmto sú predovšetkým ochrana verejného poriadku, bezpečnosti štátu a verejného zdravia. V týchto prípadoch by mali prevážiť záujmy členských štátov nad záujmami jednotlivca. Od 1. migračnej krízy možno pozorovať v členských štátoch zvýšenie kriminality, ktorej páchatelmi sú vo veľkej miere aj prisťahovalci. Členské štáty by mali mať možnosť odňať takýmto osobám pobyt a navrátiť ich do krajiny pôvodu. Zároveň by mali mať možnosť odňať pobyt tým rodinným príslušníkom, ktorí svojim chovaním neprejavujú vďaku či vôľu sa integrovať. Zachovanie bezpečnosti v rámci priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti je pre správne fungovanie EÚ kľúčové, a preto by tiež Smernica o práve na zlúčenie rodiny vrátane Kapitoly V mala poskytnúť členským štátom možnosť tento priestor chrániť.

Priaznivejšie ustanovenia sa vzťahujú vo väčšej miere na materiálne podmienky ako na podmienky procesné. V rámci procesných podmienok opätovne veľký posun vo výklade procesných ustanovení učinil Súdny dvor EÚ vo veci *Afrin*. Smernica o práve na zlúčenie rodiny ponecháva procesné pravidlá na procesnej autonómii členských štátov, čo je v poriadku. Určité záruky by však mala Kapitola V upravovať. Autorka v práci uvádza napríklad kratšie lehoty v prípade, že je žiadosťou dotknuté dieťa, zakotvenie záruky, že poplatky za podanie žiadosti nebudú požadované vôbec alebo len v minimálnom rozsahu, či zakotvenie možnosti podať opravný prostriedok verejným ochrancom práv v prípade, že je rozhodnutím dotknuté dieťa.

Priam obrovský význam však môžu mať na výsledok konania o žiadosti o zlúčenie rodiny horizontálne zásady. Ich správnu aplikáciu dokáže príslušný orgán vyrovnať deficity, ktoré právna úprava Smernice o práve na zlúčenie rodiny vo vzťahu k utečencom má. Sú to práve horizontálne zásady, ktoré môžu svojou správnu aplikáciu viesť k tomu, že Smernica o práve na zlúčenie rodiny má ďalekosiahle následky, o ktorých členské štáty pri vyjednávaní o jej návrhoch ani len netušili.

Efektívna ochrana, ktorú má Smernica prinášať spočíva v nájdení správnej rovnováhy ako to uvádza ESĽP vo svojej judikatúre. Na rozdiel od čl. 8 EDEP je však suverenita štátov čo do kontroly vstupu a pobytu príslušníkov tretích krajín obmedzená právami, ktoré týmto osobám dali v právnej úprave Smernice o práve na zlúčenie rodiny. Ale nielen v nej. Do hry vstupujú tiež základné práva a princíp proporcionality, ktoré predstavujú limity voľnej úvahy členských štátov.

Nájdenie správnej rovnováhy nie je však len vecou právnej úpravy samotnej, ale predovšetkým príslušných orgánov, ktoré o jednotlivých žiadostiach o zlúčenie rodiny rozhodujú. Ich odbornosť, motivácia a aktívny prístup zohrávajú významnú úlohu pri posudzovaní žiadostí a s tým súvisiacou aplikáciou zásad najlepších záujmov dieťaťa a individuálneho posúdenia. Tieto umožňujú príslušným orgánom flexibilne reagovať najmä na splnenie fakultatívnych podmienok stanovených v Kapitole IV (dostatočný a pravidelný príjem, zdravotné poistenie, ubytovanie a integračné opatrenia). Avšak aj aplikácia týchto zásad má svoje limity.

Tak ako môžu uvedené zásady priniesť osoh a byť nápomocnými v prípade vyplňania medzier v právnej úprave, môžu napáchať veľa škody. Príslušné orgány musia pri posudzovaní žiadostí postupovať tiež s náležitou dávkou obozretnosti. Táto sa vyžaduje vtedy, ak chýbajú písomné dôkazy o rodinnom vzťahu, či pri určovaní identity a veku rodinných príslušníkov, ak týmto chýbajú doklady. V záujme členských štátov ani samotnej EÚ určite nie je ohrozenie priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti. Preto práve vyššie spomínaná výhrada verejného poriadku, bezpečnosti štátu a verejného zdravia sú dôležitými podmienkami, ktorých skúmanie hrá pri rozhodovaní kľúčovú rolu.

Priznanie priority najlepším záujmom dieťaťa je určite správnym krokom. Deti si zaslúžia zvýšenú ochranu. Horizontálna zásada najlepších záujmov dieťaťa však nemôže pôsobiť ako absolútna výnimka. Prítomnosť dieťaťa v konaní o povolení vstupu a pobytu na územie členského štátu nemá automaticky znamenať povolenie pobytu. Hodnotové nastavenie orgánu má pri zlučovaní rodín odrážať hodnotové nastavenie EÚ a jej členských štátov. Tými

sú priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti a s ním súvisiaci rešpekt k základným právam na strane jednej a snaha o zachovanie verejného poriadku a bezpečnosti na strane druhej.

V moci zásady najlepších záujmov dieťaťa a zásady individuálneho posúdenia je teda zmierniť tvrdosť právnej úpravy, pretože ani najlepší normotvorca nedokáže vytvoriť takú právnu úpravu, ktorá by myslela na všetky možné kombinácie okolností, v ktorých sa deti v utečeneckom kontexte môžu ocitnúť. Odchýlenie sa od právnej úpravy, resp. jej zmiernenie by sa však nemalo stať pravidlom. V takom prípade totiž právna úprava úplne stratí zmysel. Či už ide o podmienky ubytovania, zdravotného poistenia, či trvalého a pravidelného príjmu, tak rozlišovanie medzi všeobecným a privilegovaným režimom v rámci Smernice o práve na zlúčenie rodiny vôbec. Zásada najlepších záujmov dieťaťa, osobitná situácia utečencov ani zásada individuálneho posúdenia nie sú bránou do sveta neobmedzených možností vstupu a pobytu príslušníkov tretích krajín na územie členských štátov, v ktorom sa stierajú rozdiely medzi všeobecným a privilegovaným režimom. Ani SD EÚ nemôže svojou judikatúrou poskytovať absolútny a „bez-limitný“ pro-ochranársky prístup. Takisto musí rešpektovať vôľu členských štátov a podobu, ktorú si členské štáty zvolili. Nájdenie správnej rovnováhy je teda náročným procesom, ktorý sa prípad od prípadu líši. Normotvorca EÚ, SD EÚ aj vnútroštátne orgány rozhodujúce o žiadostiach o zlúčenie rodiny tak musia nájsť spravodlivé riešenie v mantineloch, kde na strane jednej stoja ľudské a základné práva a na strane druhej zachovanie bezpečnosti v rámci priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti.

Poslednou oblasťou, ktorá by v rámci prípadného prepracovania Smernice o práve na zlúčenie rodiny mala byť rozpracovaná, je otázka práv rodinných príslušníkov po povolení vstupu a pobytu na územie členského štátu. Dnešná podoba Smernice o práve na zlúčenie rodiny totiž zakotvuje práva rodinných príslušníkov len symbolicky. Oproti Kvalifikačnej smernici či pripravovanému Kvalifikačnému nariadeniu týchto stavia do značne znevýhodnenej pozície, pretože im nepriznáva radu práv, ktoré majú rodinní príslušníci, ktorí sa na území nachádzajú spolu s osobou, ktorej bola poskytnutá niektorá z foriem medzinárodnej ochrany. Zosúladenie statusu týchto dvoch skupín rodinných príslušníkov by bolo teda viac než vhodné.

V neposlednom rade by väčšiu ochranu zraniteľným osobám a tiež vyššiu mieru ich právnej istoty prinieslo, keby pre reguláciu zlúčenia rodiny osôb s potrebou medzinárodnej ochrany na úrovni európskeho *acquis* bola zvolená forma nariadenia.

Zoznam publikovaných článkov autorky práce

- DELINČÁKOVÁ, Martina. The Best Interests of the Refugee Child and Their Right to Family Reunification in Europe. *European Studies*, 2018, č. 5, s. 229-246. Dostupné na: <https://caes.upol.cz/wp-content/uploads/2019/08/Delin%C4%8D%C3%A1kov%C3%A1-ES-20181.pdf>.
- DELINČÁKOVÁ, Martina. *Najlepšie záujmy detí, ktoré potrebujú medzinárodnú ochranu a ich právo na zlúčenie rodiny v Európe*. In KOŠIČIAROVÁ, Soňa (ed). *Aktuálne otázky azylového práva I. Zborník príspevkov z česko-slovenskej vedeckej konferencie*, Trnava: Typi Universitatis Tyrnaviensis, spoločné pracovisko Trnavskej univerzity v Trnave a VEDY, vydavateľstva Slovenskej akadémie vied, 2019, s. 45-71. Dostupné na: <https://www.truni.sk/sites/default/files/uk/f000161.pdf>.
- DELINČÁKOVÁ, Martina. *Právo dítěte na sloučení rodiny v sepětí s jeho nejlepšími zájmy*. In JÍLEK, Dalibor a kol. *Právní postavení nezletilého uprchlíka*. Praha: Leges, 2019, s. 164-191.

Zoznam vybranej použitej literatúry

- ASSIM, Usang, SLOTH-NIELSEN, Julia. Islamic kafalah as an alternative care option for children deprived of a family environment. *African Human Rights Law Journal*, 2014, č. 14, s. 322-345.
- GROENENDIJK, Kees. Family Reunification as a Right under Community Law, *European Journal of Migration and Law*, 2006, č. 8, s. 215-230.
- HAILBRONNER, Kay, THYM, Daniel (eds.). *EU Immigration and Asylum Law: A Commentary*. 2. vydanie. Mníchov: C. H. Beck, 2016, xxi, 1638 s.
- HARDY, Julien. The Objective of Directive 2003/86 Is to Promote the Family Reunification of Third Country Nationals. *European Journal of Migration and Law*, 2012, č. 14, s. 439-452.
- INGLESÍAS SÁNCHEZ Sara, GONZÁLEZ PASCUAL Maribel. *Fundamental Rights in the EU Area of Freedom, Security and Justice*. Cambridge: Cambridge University Press, 2021, xv, 454 s.
- JANKUV, Juraj. *Medzinárodnoprávna úprava v oblasti azylu a utečenectva*. 1. vydanie. Praha: Leges, 2020, 198 s.
- JÍLEK, Dalibor, POŘÍZEK, Pavel (eds.). *Pobyt cizinců: Vybrané právní problémy*. Brno: Kancelář Veřejného ochránce práv, 2013, 394 s.
- JÍLEK, Dalibor, POŘÍZEK, Pavel (eds.). *Ročenka uprchlického a cizineckého práva*. Brno: Kancelář Veřejného ochránce práv, 2018, 492 s.
- KLAASSEN, Mark a kol. *Safeguarding Children's Rights in Immigration Law*. Cambridge: Intersentia, 2020, xxiv, 263 s.
- KLAASSEN, Mark, RODRIGUES, Peter. The Best Interests of the Child in EU Family Reunification Law: A Plea for More Guidance on the Role of Article 24(2) Charter. *European Journal of Migration and Law*, 2017, roč. 19, č. 2, s. 191-218.
- PEERS, Steve a kol. *Immigration and Asylum Law (Text and Commentary): Second Revised Edition, Volume 2: Immigration Law*. 2. vydanie. Leiden: Brill Nijhoff, 2012, 590 s.
- PÍTROVÁ, Lenka a kol. *Aktuální právní aspekty migrace*. Praha: Leges, 2016, 171 s.
- SMYTH, Ciara. *European Asylum Law and the Rights of the Child*, Oxon: Routledge, 2014, x, 250 s.
- SMYTH, Ciara. The Best Interests of the Child in the Expulsion and First-Entry Jurisprudence of the European Court of Human Rights: How Principled is the Court's Use of the Principle? *European Journal of Migration and Law*, 2015, roč. 17, č. 1, s. 70-103.
- SPIJKERBOER, Thomas. Structural Instability: Strasbourg Case Law on Children's Family Reunion, *European Journal of Migration and Law*, 2009, č. 11, s. 271-293.

Zoznam vybranej pouzitej judikatúry

- Rozsudok SDEÚ zo dňa 12. apríla 2018, *A, S proti Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie*, C-550/16, ECLI:EU:C:2018:248
- Rozsudok SDEÚ zo dňa 13. marca 2019, *E. proti Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie*, C-635/17, ECLI:EU:C:2019:192
- Rozsudok SDEÚ zo dňa 4. marca 2010, *Chakroun*, C-578/08, ECLI:EU:C:2010:117
- Rozsudok SDEÚ zo dňa 6. decembra 2012, *O., S. proti Maahanmuuttovirasto a Maahanmuuttovirasto proti L.*, C-356/11 a C-357/11, ECLI:EU:C:2012:776
- Rozsudok SDEÚ zo dňa 9. júla 2015, *Minister van Buitenlandse Zaken proti K a A*, C-153/14, ECLI:EU:C:2015:453
- Rozsudok SDEÚ zo dňa 12. septembra 2019, *TB proti Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal*, C-519/18, ECLI:EU:C:2019:1070
- Rozsudok SDEÚ zo dňa 12. decembra 2019, *G. S., V. G. proti Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid*, C-381/18 a C-382/18, ECLI:EU:C:2019:1072
- Rozsudok SDEÚ zo dňa 14. marca 2019, *Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie proti Y.Z. a ďalší*, C-557/17, ECLI:EU:C:2019:203
- Rozsudok SDEÚ zo dňa 21. apríla 2016, *Khachab*, C-558/14, ECLI:EU:C:2016:285
- Rozsudok SDEÚ zo dňa 1. augusta 2022, *Bundesrepublik Deutschland proti XC*, C279/20, ECLI:EU:C:2022:618
- Rozsudok SDEÚ zo dňa 17. novembra 2022, *X proti Belgische Staat*, C-230/21, ECLI:EU:C:2022:887
- Rozsudok SDEÚ zo dňa 18. apríla 2023, *X, Y, A, B proti État belge (Afrin)*, C-1/23 PPU, ECLI:EU:C:2023:296
- Rozsudok SDEÚ zo dňa 3. augusta 2022, *Bundesrepublik Deutschland proti SW, BL, BC*, C-273/20 a C-355/20, ECLI:EU:C:2022:617
- Rozsudok SDEÚ zo dňa 3. októbra 2019, *X proti Belgische Staat*, C-302/18, ECLI:EU:C:2019:830
- Rozsudok SDEÚ zo dňa 7. novembra 2018, *C, A proti Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie*, C-257/17, ECLI:EU:C:2018:876
- Rozsudok SDEÚ zo dňa 7. novembra 2018, *K proti Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie*, C-484/17, ECLI:EU:C:2018:878

- Rozsudok SDEÚ zo dňa 7. novembra 2018, *K, B proti Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie*, C-380/17, ECLI:EU:C:2018:877
- Rozsudok SDEÚ zo dňa 27. júna 2006, *Parlament proti Rade*, C-540/03, ECLI:EU:C:2006:429
- Rozsudok SDEÚ zo dňa 30. januára 2024, *CR, GF, TY proti Landeshauptmann von Wien*, C-560/20, ECLI:EU:C:2024:96
- Rozsudok SDEÚ zo dňa 2. septembra 2021, *X proti État belge*, C-930/19, ECLI:EU:C:2021:657

Abstract

The dissertation on the topic „Right to family reunification in the context of European asylum law“ deals with the question of family reunification of persons in the need of international protection – i.e. persons with the refugee status and persons as beneficiaries of subsidiary protection (under the Qualification Directive) according to the conditions stipulated by the Directive on the right to family reunification. The thesis focuses primarily on Chapter V of the Directive, which stipulates more favourable conditions applied to family reunification of refugees.

As part of the examination of the conditions stipulated by the Directive on the right to family reunification, the thesis provides a detailed analysis of family members eligible for family reunification with a person in need of international protection, as well as material conditions that Member states may require from the reunified family. In addition, the thesis examines procedural conditions established by the Directive on the right to family reunification, which Member states are obliged to apply in proceedings related to family reunification. Special attention is paid to the principle of the best interests of the child, which as a horizontal principle can have a significant impact on the outcome of the proceedings. At the end, the thesis also deals with the rights of family members after their family is reunited and issues of their integration in the host society. Besides the analysis of the conditions for family reunification of persons in need of international protection, the thesis also concerns with international legal instruments, primarily the Convention on the Rights of the Child and the European Convention on Human Rights.

The thesis answers the question whether the Directive on the right to family reunification provides sufficient protection to persons in need of international protection, while also examining the jurisprudence of the Court of Justice of the EU and its impact on the application of the Directive on the right to family reunification. When finding an answer to this question, the dissertation presents examples of Member states' good practices as well as proposals *de lege ferenda* that would lead to the strengthening of the protection.